

www.prosenttiperiaate.fi

PROSENTTIPERIAATE

0,5 - 2 % rakennuskustannuksista käytetään taidehankintoihin.

Taidetta rakennuksissa sekä pihoilla, puistoissa, teillä jne.

Tekee viihtyisiä ympäristöjä.

Tuo taidetta ihmisten arkeen.

Kansainvälinen käytäntö jo 1920-luvulta.

Kunnallisella tasolla prosenttiperiaatetta alettiin noudattaa 1960-luvulta alkaen, vuonna 1981 Kaupunkiliitto suositteli kunnille sen käyttöönottoa.

Noin kymmenen kuntaa toteuttaa järjestelmällisesti.

JULKINEN TAIDE

Julkisen sektorin eli virallisen tuottajatahon julkisiin tiloihin tuottamia tai tilaamia teoksia.

Julkisissa tiloissa sijaitsevaa, saavutettavissa olevaa taidetta.

Usein prosenttiperiaatteen mukaisesti toteutettua taidetta.

Taide ja viihtyisä tila osoittavat, että ympäristö on tärkeä ja siitä kannattaa välittää ja pitää huolta.

Arkipäivään tuotu taide kutsuu havainnoimaan sellaista, jota ei ole huomannut.

Prosenttitaide lisää rakennuksen taloudellista arvoa, mutta ennen kaikkea sillä on arvoa viihtyvyyden luomisessa.

Ainutlaatuisia ympäristöjä.

Arvonnousua kiinteistöille.

Vetovoimaisia ympäristöjä.

Kulttuurimyönteinen imago.

TAIDETEOSTEN MUUTTUNUT LUONNE

Käyttäjien lisääntyvä kuuleminen taidehankinnoissa.

Pysyvien paikkasidonnaisten teosten rinnalla lyhytaikaisia, väliaikaisia teoksia ja elinkaarteoksia.

Guerrilla Lighting –valotapahtuma, Mikkeli 2013 (kuva: Paula Myöhänen)

TAIDE OSANA KESKUSTAN KEHITTÄMISTÄ

TAIDE OSANA KAUPUNKIKESKUSTAA

Keskustan kehittämisessä tulisi ottaa huomioon myös esteettiset seikat, etenkin kun tavoitteena on julkisten paikkojen kehittäminen ja kaupunkiympäristön muuttaminen paremmaksi ja monipuolisemmaksi myös kulttuurin näkökulmasta.

Julkisen taiteen ja taiteellisen suunnittelun ottaminen huomioon keskustaa kehitettäessä on merkittävässä roolissa, kun mietitään vetovoimaisuutta ja julkisten paikkojen laadun kohottamista.

Graffitiseinä, Rovaniemi (kuva: Anu-Anette Varho)

PROSENTTIPERIAATTEEN EDISTÄMINEN 2014-2015

Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittaman ohjelma

Tavoitteena on saada aikaan kehittämistoimia ja toimintamalleja prosenttiperiaatteen juurruttamiseksi osaksi suomalaista rakentamiskulttuuria sekä osaksi kunnallista ja maakunnallista päätöksentekoa.

Ohjelmalla tähdätään myös tiedon lisääntymiseen ja kasaantumiseen sekä yhteistyön tiivistämiseen taiteen tekijöiden ja rakentamisen vastuutahojen kesken.

Taideasiantuntijuuden ja prosentin jalkauttaminen

Prosenttiperiaatteen edistämistyössä säätiön erityisalueena ovat konkreettiset taidehankkeet, pilotit. Kohteissa edistetään ja kehitetään taideasiantuntijan ammattia. Pilottien tavoitteena on myös testata ja kokeilla käytännön malleja siitä, miten prosenttiperiaate voi erilaisissa rakentamishankkeissa toteutua, ja miten konkreettisilla hankkeilla voidaan periaatetta juurruttaa ja edistää tilaajan organisaatiossa.

PROSENTTIPERIAATTEEN PILOTOINTIKOHTEET

- Sipoo: Nikkilän taideohjelma
- Tuusula: Rykmentinpuiston taiteen yleissuunnitelma
- Joensuu: Rakennus Hassinen Oy:n kutsukilpailu
- Ulvila: Palovainion ulkoilupuiston maataideteos
- Kouvola: Miten taide voi muuttaa lähiökerrostalon mainetta?
- Jyväskylä: Kangas-projektin ensimmäinen taidehankinta
- Mikkelä: Taide osana keskustan kehittämistä
- Tyrnävä: Kirkkoristeyksen kiertoliittymän taidehankinta
- Kuopio: Asukkaita osallistava taidehanke Kuopion Mäntykampuksessa

Perusteina ovat olleet mm. kohteiden sijoittuminen eri puolille Suomea

Piloteilla on myös maakunnallisia ja alueellisia tavoitteita prosenttiperiaatteen edistämiseksi.

Mukaan on valittu hankkeita, joissa tuloksena syntyy eri taiteen lajeja edustavia teoksia.

PILOTTIPROJEKTIN TAVOITE JA SISÄLTÖ

City 2020 -projektin ideasuunnitelmassa esitellään Mikkelin keskustasta jatkokehittettäviä alueita. Pilottiprojektin tavoitteena on viedä näiden alueiden suunnittelua eteenpäin, tuomalla ympäristöön hyvää taidetta ja muotoilua.

Pyrkimyksenä on luoda uusi toimintamalli ja jatkaa jo alkanutta keskustauudistusta uudesta näkökulmasta.

Projektin avulla jatketaan vuoropuhelua yhteisön kanssa, tavoitteena yhteisöllinen elinympäristön muotoilu.

Saattamalla taiteen tekijät ja kuntalaiset yhteen jo projektin alussa. Usein julkiset taidehankinnat tulevat ympäristöön yllättäen, eikä kuntalaisilla ole selkeää kuvaa taidehankinnan prosesseista.

Pilottiprojektilla pyritään tekemään toiminta läpinäkyvämmäksi ja yhteisöllisemmäksi, tavoitteena on näin luoda positiivisempi ilmapiiri julkisiin taidehankintoihin liittyen.

TAITEILIJAT ASIANTUNTIJOINA

Pilottiprojekti toteutetaan kaksivaiheisella rahoituksella. Ensimmäinen vaihe koostui työpajoista ja sovelluksesta, joiden avulla kuntalaiset pääsivät mukaan ideointiin.

Kutsuimme 13.12.2014 järjestettävään pienryhmätyöskentelyyn mukaan kuntalaisia ja viisi ammattitaiteilijaa asiantuntijoiksi (työpajan kesto n. 3 h).

Kaikille taiteilijoille maksettiin osallistumisesta ja lyhyestä raportista asiantuntijapalkkio.

TAITEILIJAVALINTA

Kuntalaisilla on mahdollisuus vaikuttaa taiteilijavalintaan avoimen sovelluksen ja työpajan avulla.

Projektityöryhmä käy läpi materiaalin ja kutsuu toteutusvaiheeseen projektiin osallistuneiden viiden taiteilijan joukosta valitun taiteilijan tammikuussa 2015.

Taideteoksen suunnitelma ja toteutus tapahtuvat projektin II-vaiheessa.

Taiteilijat ja muotoilijat

Valokuvataiteilija Harri Heinonen

Kuvataiteilija, kuvanveistäjä Hanna Vahvaselkä

Tekstiilisuunnittelija/muotoilija Riikka Kaartilanmäki

Graafinen suunnittelija, kuvataiteilija Salla Ikonen

Taideteollinen muotoilija Niko Riepponen

PROJEKTITYÖRYHMÄ

Pilottihanketta ja siihen liittyvän työn edistämistä varten Mikke ry perusti työryhmän, johon nimettiin projektin edistämiseksi tarvittavat virkamiehet ja läänintaiteilija.

Mikkelin kaupunkikeskustan kehittämissyhdystys ry,
Toiminnanjohtaja Tiina Maczulskij

Taiteen edistämiskeskus
läänintaiteilija Anu-Anette Varho

Ahonen Kaija, torikauppiasyhdystys, Mikke ry:n hallituksen jäsen
Häkkinen Maisa, Mikkelin seudun elinkeinoyhtiö Miset Oy
Kajander Marita, kulttuurijohtaja, Mikkelin kaupunki
Muuronen Viljo, kaupungin puutarhuri, Mikkelin kaupunki
Salo-Oksa Armi, toimitusjohtaja, Marski Data Oy

Ideasovellus, työpajojen suunnittelu ja toteutus:
Muotoilija Heidi Huovinen
Läänintaiteilija Anu-Anette Varho
Koodaaja Heikki Kurhinen

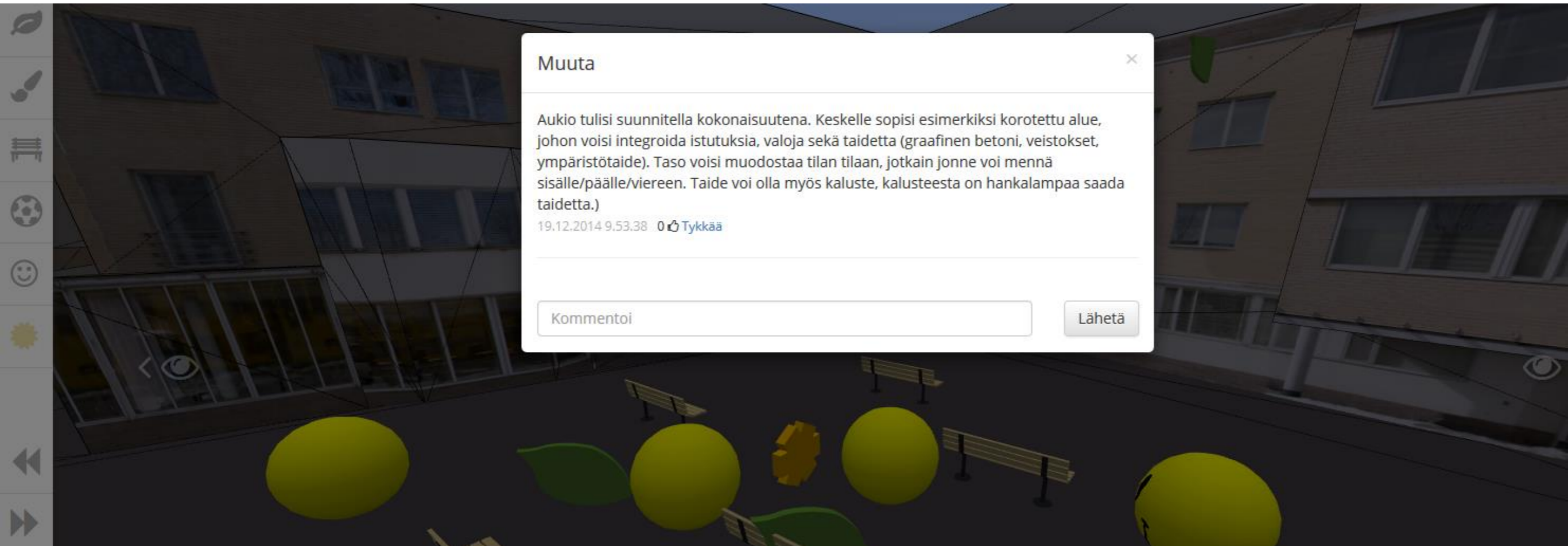
Kuva: Aapo Repo

OSALLISTAVA TOIMINTAMALLI

IDEASOVELLUS

Pilottiprojektissa haluttiin jatkaa City 2020 -projektissa aloitettua keskustelua kuntalaisten kanssa elinympäristön kehittämisessä. Osallistumiseen haluttiin antaa monipuolisesti mahdollisuuksia. Päädyimme perinteisten karttapohjaisten kyselysovellusten sijaan kokeilemaan 3D-sovellusta. 3D-sovelluksen toteutti koodaaja Heikki Kurhinen ja 3D-tietoaineistona käytettiin Mikkelin kaupungin avoimena datana julkaistua 3D-mallia kaupungista. (<http://open.mikkeli.fi/?s=3D>) Sovelluksen käyttöönotto sovittiin niin, että Heikki toteuttaa sovelluksen avoimen datan periaatteella, jolloin vältetään haastavien IPR-sopimusten tekeminen. Mallissa pääsi liikkumaan kehitettävillä alueilla ja jättämään omia ehdotuksiaan ympäristön kehittämiseksi.

26.11. julkaistiin sovellus, jonka tavoitteena oli kerätä Mikkelin asukkaiden, Mikkelin seudun mökkeilijöiden ja matkailijoiden ajatuksia pääkirjaston ympäristöstä. Sovellusta esiteltiin 29.11. kirjaston 2. kerroksessa klo 9 - 13 palvelumuotoilija Heidi Huovisen ja läänintaiteilija Anu-Anette Varhon toimesta. Sovelluksen lisäksi ideoita kerättiin kuntalaisilta haastatteleamalla. Sovellukseen tuli 26.11. - 13.12. välisenä aikana yli 40 ideaa, joita hyödynnettiin kuntalaisten ja taiteilijoiden työpajassa.

TYÖPAJA

Projektin avulla haluttiin luoda uusi, yhteisöllisempi suunnittelumalli julkiseen taidehankintaan. 26.11. avattiin työpajaan avoin haku kuntalaisille. Tavoitteena oli saada kokoon mahdollisimman monipuolinen joukko, jotta paikalla ei olisi pelkästään taiteesta kiinnostuneita tai sen parissa työskenteleviä henkilöitä. Pilottiprojektille asetettu aikaraja kuitenkin rajoitti toimintaa ja hakuaika jäi lyhyeksi. Pidemmällä ajalla olisi ollut enemmän mahdollisuuksia tavoittaa mikkeliläisiä laajemmin. Työpajaan oli ilmoittautunut määräaikaan mennessä yhteensä yhdeksän henkilöä, joista kolme kuitenkin joutui perumaan osallistumisensa viimehetkellä.

Työpajan tarkoituksena oli jalostaa kuntalaisten ennakolta antamia ideoita sekä ruokkia mukaan valittujen taiteilijoiden mielikuvitusta. Olimme ennen varsinaista työpajaa testaamassa osallistamista pääkirjastolla (29.11. klo 9 - 12), halusimme kokeilla millaisen vastaanoton teema kuntalaisilta saisi. Minityöpajamme sai positiivisen vastaanoton ja ideoita kertyi kymmeniä. 13.12. järjestettiin taiteilijoiden ja kuntalaisten yhteinen työpaja Mikkelin pääkirjastolla klo 12- 15. Paikalla olivat kaikki projektiin kutsutut taiteilijat ja muotoilijat sekä kuusi mukaan ilmoittautunutta kuntalaista. Päivän aikana ideoitiin tulevaa taideprojektia erilaisten työpajametodien avulla.

Kuva: Aapo Repo

"Mielestäni on tosi hienoa, että Mikkelissä halutaan toteuttaa tällaisia projekteja ja tehdä keskustasta eloisa ja toiminnallinen ympäristö, johon asukkaat voivat vaikuttaa. Ryhmän kanssa oli kiva ideoida tapaamisessa kokonaisuutta ja mielestäni tilaisuus oli hyvin järjestetty ja selkeä."

Salla Ikonen

"Työpajassa eri ryhmissä ko. tila koettiin aika ankeaksi ja värittömäksi, lisäksi ryhmien ideoissa oli paljon samaa: projisoitavat teokset, tila näyttelypaikkana, sijoitettavan teoksen "messevyys", miljöö tuominen 2000-luvulle jne. Joten olisi varmasti ollut hedelmällistä, jos yhteisille keskustelulle olisi jäänyt enemmän aikaa. Samalla ryhmien työskentelyyn olisi tullut enemmän dynamiikkaa, nyt ryhmät olivat melko pieniä. Eri ryhmien ideoista voisi poimia osia lopulliseen hankkeeseen. Työskentely kuitenkin oli mielenkiintoista ja virikkeellistä, erilaisten ihmisten välisestä syntyi uusia ideoita. Hyvä idea kasata ihmisiä tällä tavalla yhteen."

Harri Heinonen

"Tämä voi olla taiteilijallekin hyvin hedelmällinen tapa lähestyä kehitettävää kohdetta, yhdessä muiden alueen käyttäjien kanssa. Olisin ehkä toivonut vielä laajempaa otantaa kuntalaisten ideoista ja toiveista. Sovellus oli kyllä hyvä. Ehkä aineiston kerääminen ja kuntalaisten mukaan houkuttelemisen tällaiseen pilottihankkeeseen olisi vaatinut vain pidemmän aikataulun."

Riikka Kaartilanmäki

Kuvat: Aapo Repo

Osallistamalla kuntalaisia, voi löytää yllättäviäkin taitoja ja näkemystä projektin tueksi ja kehittämiseksi. 13.12. työpajaan osallistunut kuntalainen, Hamid Al-Sammarraee, koosti videon päivän aikana syntyneistä ideoista.

SANOISTA TEOIKSI!

www.taideosanakeskustankehittamista.wordpress.com

www.facebook.com/taideosanakeskustankehittamista

Taiteen edistämiskeskus